

Notulen Expertmeeting n.a.v. adviesvragen VWS/NCTV inzake avondklok en bubbels, donderdag 14-1-2021

Aanwezig

Expertgroep:

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

RIVM:

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Agenda

Er is op twee onderwerpen advies gevraagd ten aanzien van de consequenties en gedragswetenschappelijke kwesties die daarin meespelen: (1) het instellen van een avondklok, en (2) het instellen van een sociale bubbel van jongeren.

In deze bijeenkomst ligt de nadruk op het instellen van een avondklok. Wat betreft de sociale bubbel zal de wetenschappelijke adviesraad op 22 januari bijeenkomen en dient dit overleg als verkenning

1. Avondklok

5.1.2e

licht toe:

Het product dat we willen opleveren is een briefadvies aan de vraagsteller. Wij vragen expertgroep hiervoor input te leveren op de volgende onderwerpen:

- percepties en verwachte compliance van burgers met avondklok
- 3c model (communicatie, context, controle)
- verwachte positieve en negatieve neveneffecten (bijvoorbeeld meer blijven slapen bij vrienden)
- verwachte effect bij verschillende leeftijdsgroepen
- algemene factoren dat mensen zich minder aan de regels houden
- zou het een verplichting moeten worden of een dringend advies?

Ronde onder de expertgroep:

5.1.2e :

Geeft aan niets te kunnen vinden over een avondklok dus het blijft een kwestie van inschatten. 5.1.2e denkt dat een avondklok wel positieve effecten kan hebben, maar het blijft een gok. Of een avondklok averechts zou werken weet hij niet. 5.1.2e denkt dat mensen in het begin wel bij elkaar zouden kunnen gaan logeren, maar dat zou later wel weer minder kunnen worden.

5.1.2e :

Geeft aan ambivalent te zijn. Vindt dat we de avondklok wel moeten doen, maar dat we wel meer tegenstand moeten verwachten dan op eerdere maatregelen. De gedragswetenschappelijke effecten weten we niet, maar 5.1.2e denkt dat dat wel mee zal vallen. Het effect van de maatregel hangt vooral af van de communicatie hoe de maatregel wordt afgekondigd. Aangezien we zo weinig weten zouden flitsonderzoeken, peilingen en focusgroepen die binnen 24 of 48 uur nuttige resultaten opleveren aangezien het sentiment per dag verandert.

5.1.2e :

Reageert op verzoek om flitspeilingen. Deze worden bij VWS gedaan. Hier dienen we contact over op te nemen met VWS.

5.1.2e is het eens dat we gedrag en communicatie als geïntegreerd geheel moeten zien.

De avondklok is eigenlijk een lockdown voor een deel van de dag. Daar is wel literatuur over en daar blijkt uit dat een lockdown negatieve effecten heeft op sociaal en mentaal welzijn. De avondklok moet ingrijpen in de sociale contacten en dat komt dus met een prijskaartje. Wat we wel zien is dat als de vrijheid weer terugkomt ook te zien is dat het welbevinden weer terugveert.

5.1.2e :

De effecten van een avondklok weten we niet. Het staat of valt met communicatie. 5.1.2e stelt voor om een alternatief te communiceren bij het afkondigen van een avondklok, namelijk het verlichten van andere maatregelen. Bijvoorbeeld door een avondklok kunnen kinderen weer naar school of kan de horeca of detailhandel weer open. Ook is het belangrijk om perspectief te bieden: 'nu met zijn alleen ervoor gaan en daarna wordt het beter'

Wat betreft jongeren: In de literatuur over maatregelen t.a.v. roken en drinken zien we dat jongeren zich slecht aan deze maatregelen houden. Dat komt omdat deze groep slecht langetermijneffecten kan overzien. Maar het gaat hier om korte termijn en dat kunnen jongeren wel. Dus ik denk niet dat jongeren randjes opzoeken en gaan ontduiken. Het brein van jongeren kan dit in ieder geval wel aan. Maar je moet ze wel helpen door bijvoorbeeld een alternatief te bieden. Bijvoorbeeld gratis met de bus tussen 18.00 en 20.00 uur.

5.1.2e

Uit gesprekken met kinderen, jongeren en studenten blijkt dat zij de ernst van de situatie goed inschatten, maar het kan geen kwaad om de ernst van de situatie te blijven benadrukken. Vanuit platform jongerenraden is er veel begrip en wordt de ernst van de situatie in te zien.

Onder studenten/jongvolwassenen: eenzaamheid, sociaal isolement, perspectief kwijt raken. Kunnen geen regie op eigen leven pakken en dat is in deze fase belangrijk voor ze. Gevoel geven waar ze zelf keuzes in kunnen maken

5.1.2e werkt aan een statement: we moeten anders nadenken over corona. Niet het hebben over een verloren jaar, maar een corona bonus jaar. Onder studenten is er stress dat ze achterstanden in moeten lopen. Anders kijken levert voor deze doelgroep juist opluchting op

5.1.2e is het eens met 5.1.2e dat je bij jongeren op de korte termijn moet aangeven wat wel kan

5.1.2e :

De Engelse variant levert een extra urgentie op. Dat moet de insteek zijn van de communicatie. Door de Engelse variant is het te onderbouwen en te verantwoorden dat we naar een mix van maatregelen blijven kijken. Als het gaat om een avondklok is het belangrijk om te kijken vanaf

welk tijdstip deze ingaat. Je kunt bijvoorbeeld eerst inzetten op een avondklok die om 22.00 uur ingaat en als dat niet effectief genoeg is dan kun je vervroegen naar 20.00 uur.

Daarbij is het belangrijk om de communicatie goed ter hand te nemen. Helderheid en duidelijkheid kan helpen gedrag aan te passen. We moeten oppassen dat we teveel denken dat iedereen in staat en bereid is om te elaboreren en voordelen en nadelen af te wegen en dan kan helderheid helpen bij het invoeren van een maatregel. Bij een 'als dit, dan dat' boodschap creëer je onderhandelingsituatie en je kunt beter met een heldere eenduidige boodschap komen

Emotionele impact van een avondklok is goed voor te stellen. Er worden associaties genoemd met oorlogstijd of revolutie.

Belangrijk om inzicht te krijgen waar de weerstand tegen een avondklok uit bestaat.

5.1.2e stelt voor om te kijken wat een avondklok oplevert voor een bepaalde periode en dan bij te stellen. Ook kan er nagedacht worden over een variant van een avondklok. Bijvoorbeeld alleen door de week of in het weekend.

5.1.2e

Als het doel is om sociale contacten te beperken dan heeft een avondklok die ingaat om 22.00 uur niet veel effect want dan kan iedereen alsnog op de koffie bij elkaar. Bij een avondklok die ingaat om 20.00 uur heb je dat effect wel. Als je kiest voor een avondklok van 22.00 uur dan richt je je alleen op de jongeren.

5.1.2e

5.1.2e merkt op dat we vooral vanuit de ratio aan het oordelen zijn. Voor veel mensen zit er veel emotie achter dit besluit. Bij te strenge maatregelen gaan mensen zich er niet aan houden en dan ben je niet alleen het draagvlak kwijt voor de avondklok maar voor het gehele beleid.

5.1.2e

Er is geen perspectief op afzienbare termijn. De belangrijkste reden voor vaccinatie is dat we terug kunnen naar een normale situatie, maar dat weten we niet. Dat leidt ertoe dat mensen voortdurend worden teleurgesteld. Het perspectief moet dus worden veranderd van dat alles weer normaal wordt naar de alternatieven.

We moeten er ook rekening mee houden dat eenzame ouderen het sterkst lijden onder deze maatregelen.

Simpele oplossingen lijken simpel, maar leveren op termijn nieuwe problemen op.

5.1.2e

Vraagt zich af of we GGD'en moeten bevragen naar het tijdstip waarop mensen bij elkaar zijn gekomen bij bron- en contactonderzoek en of we daarnaast bekend zijn met andere onderzoeksgroepen of data die laten zien hoeveel mensen nu in beweging zijn na 2000. Volgens 5.1.2e is dit meer iets voor het OMT. 5.1.2e geeft aan dit wel een interessant vraagstuk te vinden want de vraag is waar je nu precies op ingrijpt. Het idee is dat een avondklok beperkend moet werken anders zou je deze maatregel niet nemen. Dus het moet hoe dan ook invloed hebben op je sociale contacten.

5.1.2e

Ook belangrijk om de 'framing' van de boodschap te overwegen. Dus niet de associaties met de oorlog communiceren, maar wel dat een avondklok een deeltijd lockdown betreft (in plaats van een volledige lockdown ook overdag), die de economie zo min mogelijk raakt.

5.1.2e attendeert op de boodschap van het OMT dat het specifiek om jongeren gaat en dat jongeren sneller geneigd zijn geen afstand te houden. 5.1.2e geeft aan dat het daarom belangrijk is om resultaten uit te splitsen naar leeftijd om de redenen van samenkomst te achterhalen en te kijken naar de groepsgrootte. 5.1.2e geeft aan dat het belangrijk is om te overwegen of we een maatregel moeten opstellen voor alle mensen of juist moeten kijken naar een maatregel om jongeren te helpen om ze te beschermen tegen hun zwakke punten

5.1.2e :

Respondenten gaven aan dan wanneer maatregelen strenger waren dat het makkelijker is om aan maatregelen te houden

5.1.2e :

Je moet het niet over jongeren afroepen. Je spreekt een hele groep aan op het gedrag van een klein deel. Veel jongeren willen juist strikter zijn. Het is belangrijk om met jongeren in gesprek te gaan. 5.1.2e vult aan dat het een kleine groep is die zich niet aan de regels houdt. De vraag is hoe we de grote groep jongeren kunnen helpen? 5.1.2e vult aan dat de meeste jongeren ervan overtuigd zijn dat je je fatsoenlijk moet gedragen, maar dat het moeilijk lukt om aan de maatregelen te houden. Dat ze het ook moeilijk vinden om anderen aan te spreken op het gedrag.

5.1.2e vat samen:

-duidelijkheid, helderheid

-beperken sociale contacten en een avondklok die ingaat om 20.00 uur ipv 22.00 uur

-oog voor alternatieven waar wel sociale contacten mogelijk zijn op veilige manier

-perspectief bieden, herhaling van teleurstellingen voorkomen

-meer kijken naar reële alternatieven op korte termijn

-avondklok maakt versnellingen mogelijk

5.1.2e vult aan:

-Geen perspectieven bieden die je niet maakt.

-Stigmatiseren tegengaan: niet over groepen mensen spreken, maar juist over het gedrag spreken. Daarbij komt: het gaat niet alleen om de jongeren want met de kerst zagen we dat veel mensen moeite hadden met afstand houden in de familie- en vriendenkring

5.1.2e :

Herkenbaar maken dat het probleem iets is van ons allemaal. We hebben er allemaal last van en we gaan allemaal wel eens over de streep en maatregelen helpen ons om er met zijn allen aan te houden. Niet stigmatiseren

5.1.2e :

-Avondklok als consequentie van de Engelse variant

Benadrukt dat we moeten communiceren over de Engelse variant als oorzaak voor het overwegen van een avondklok want deze Engelse variant kan roet in het eten gooien van wat we allemaal zo zorgvuldig hebben opgebouwd met elkaar.

5.1.2e :

Wat betreft de brief adviseert 5.1.2e om alle belangrijke zaken op eerste pagina te vermelden.

5.1.2e :

Haakt nog in op het bieden van perspectief en de teleurstelling als dat niet uitkomt. We moeten juist helpen met een coping strategie. Mensen moeten leren omgaan met een onzekere toekomst. 5.1.2e haakt daar verder op in: belangrijk om op korte termijn handelingsperspectief te geven maar geen valse hoop geven om terug te gaan naar het oude normaal. Transformatie najagen hoe wij als samenleving willen inrichten

Er wordt nog ingegaan op een verloren jaar door Corona

5.1.2e het is geen verloren jaar als we kunnen kijken naar de mogelijkheid om een jaar langer te studeren en de studieschuldopbouw. 5.1.2e: Daarbij moeten we de dialoog met jongeren aangaan.

5.1.2e: Met betrekking tot het advies nu is het belangrijk om bij elke extra maatregel te communiceren dat je hier werk van maakt. Dat betekent communiceren dat we niet de oplossing hebben maar dat we er wel mee aan de slag gaan en niet alleen maar negatieve communicatie.

5.1.2e: op kleine schaal gebeuren er veel dingen die op grote schaal opgelost moeten worden (bijvoorbeeld PhD studenten die niet verder kunnen en verlenging moeten krijgen wat geld kost). We moeten ons voorbereiden op een toekomst die er anders uitziet. Mariken spreekt van een Corona bonusjaar.

5.1.2e deelt de volgende link: <https://www.nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-van-het-NJi/NJi-pleit-voor-andere-benadering-van-coronaschade>

2. Bubbels:

5.1.2e vraagt of het gaat over een bubbel van klasgenoten of van een sportclub. Bij sporten is een bubbel van sportclub te begrijpen en bij culturele activiteiten een bubbel van klasgenoten

5.1.2e :

Op het verzoek van het OMT zijn we nu bezig om literatuur te onderzoeken over wat het belang is van sporten in groepsverband. We hopen erop dat de resultaten daarvan volgende week donderdag beschikbaar zijn.

Wat betreft sporten in een bubbel van een sportclub moeten we er rekening mee houden dat kinderen van laagopgeleide ouders vaak geen lid zijn van een sportclub. Vandaar dat je een bubbel zou willen hebben van klasgenoten om mee te sporten.

5.1.2e :

Volgens 5.1.2e doen op jonge leeftijd kinderen alles in dezelfde groep, maar kinderen van 17/18 hebben juist veel verschillende bubbels. Dan bevorderen bubbels juist de verspreiding.

5.1.2e :

Vraagt zich af: gaat het om de online of fysieke betekenis?

Emotionele besmetting. We trekken elkaar in een negatieve spiraal

5.1.2e :

We worden beïnvloed door onduidelijke berichtgeving op social media

5.1.2e :

Stelt voor een online serie te ontwikkelen over feiten en fabels.

De wetenschappelijke adviesraad komt op 22 januari samen om het advies omtrent de sociale bubbel nader te bespreken.